
מראה מקומות- עניני הלכה

‘במות דף פב’

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

רב דקהל שערי תפילה

פסעיק, ניו ג'רסי

AsherMillman@gmail.com

לזכר נשמת

מנחם מנדל בן משה ושרה בת משה צבי ממשפחת אדלר
קעפל בן אליעזר ופריידל בת אליעזר ממשפחת מילמן
צבי מנחם בן שמעיהו וחיה לאה בת נפתלי הערצקא ממשפחת
רייכמאן

A Chaburah on these מקומות מראה is posted weekly
and can be accessed via www.dafaweek.org, emailed,
or on the app.

507– Daf– Week

info@dafaweek.org

קיצור כללי בעניני מקואות בזמן הזה

- קודם שיתחיל, יש להקדים מח' יסודי בענין מים שאובים והובא בשו"ע (רא' ג') אם פסולם מדרבנן לגמרי או אפשר אם כולו שאובים פסול דאו' ולכ' הוי מח' שו"ע ורמ"א וע' בערך לחם שהביא כזה ועוד אופנים לחלק.
- ובגמ' שלנו, איתא שיש פסול של נתן סאה ונטל סאה עד רובו. ושיטת רש"י הוא שמדובר במי פירות שהוי פסול דאו' אבל במים שאובים כשר לעולם. וכן הוא שיטת התוס'. וזה שלא כשיטת הרמב"ם שמסביר גמ' שלנו במים שאובים שג"כ רק כשר עד רובו. ורק הקשה על הרמב"ם בהלכה ו' הכשיר נתינת שאובים בלי שיעור במקוה ומ"ש זמ"ז. ובזה תירץ הב"י שהפסול כאן רק מדרבנן משום מראית עין. ובאמת יש שיטת הראב"ד כאן שג"כ מדובר בשאובים אבל הפסול הוא מדאו' (לפי הגידולי טהרה עכ"פ). ויוצא באמת ג' שיטת בהגמ', רש"י, הרמב"ם, והראב"ד. ובשו"ע פסק כרש"י והש"ך הביא שיטת הרמב"ם.
- וכל הנ"ל באמת המקור ל"בור זריעה" שמתחילין בבור אם מי גשמים וזורעים לתוכו שאובים שאח"כ מזלפים לבור ריק. והוא כשר בלי שום פקפוק לשיטת רש"י. וגם לשיטת הרמב"ם ע' בבחלקת בנימין שבאופן של בור זריעה אי"כ חסרון של נתן סאה ונטל סאה שאין כאן מראית עין ע"ש שצדד כמה צדדים ולכן באמת יוצא שלרוב ראשונים מצב כזה כשר בלי שום דין אחר. אלא שהביא שעדיין יש לחוש לדעת הראב"ד ולכן עושין בור השקה ג"כ כדי להוציא לכל השיטות. ואין כאן מקום להאריך בבור השקה.
- שו"ע ורמ"א יו"ד רא' ג'
  - ערך לחם שם
  - רש"י ד"ה נתן יבמות פב:
  - רמב"ם מקואות ד' ו'- ז'
  - בית יוסף שם
  - גידולי טהרה שם
  - שו"ע שם ס"ק כד'
  - ש"ך שם ס"ק סג'
  - חלקת בנימין שם

יורה דעה רא הלכות מקואות

יב. טור [עמוד לה] צטס
תשובות אביו הרא"ש
צכלג י"ח סימן ח':
יג. סם תשובות:

ציונים ר"מ א'
עם ציונים מהש"ך
פ דרכי משה אות י"ז:

הגהות והערות

[1] דרכי משה כתב שכן
אמת צ"כ וכתבונת
הרא"ש. ולאורה אנו כן,
והוא דעת הרמ"א לשיטתו
דכרי הש"ך סי' ק"ח:

(ה) במקוה עשרים ואחד סאה. הרב כחז כן (עד) על פי שיטתו צב"מ [עמוד לה ד"ה כתב], ותמה על דברי הטור [סס] שכתב סתם אין להאמין לגוי, משמע אפילו צ"ש כ"א סאין, והרא"ש כתב בתשובה [גלג י"ח סימן טו] דבש"ט סאין תלא מילתא. וצאמת לא דק הרב צ"כ ז"ח, דודאי האמת לא מהימנינן לגוי אפילו צמדי דהוא ספיקא דרבנן, כדאשכחן צכמה דוכתי בתלמוד, כל שכן כאן דיש הנאה לגוי אם היא מלאה, דנוטל שכירות, על כן לא מהימנינן ליה כלל אפילו צמלאה היכא שיש חשש שנתסרה. אלא דתשובה הרא"ש

מז אלא אם כן כו'. והצ"ח [עמוד לה ד"ה כתב] כתב דהיינו דוקא נעולו צמפתת, אבל צאינו נעול כיון דהעובדי כוכבים יכולים ליכנס לתוכו ולטוול מים משם כל צרכיהן ולחזור ולמלאותו, ואין להאמינו לעובד כוכבים אפילו המקוה שלם, דחיישינן שמא יחזור וימלאנו, וכמו שכתב הטור [עמוד לה], עכ"ל. ומשמע דלא חיישינן שנטלו משם מים והחליפו אלא כשהנהגה בתליפין (ובדלעיל סימן קי"ח סעיף י'), כגון שהמים צמקוה סרוחים וממירא שלא יפסיד שכרו, שלא יעצלו צו הנשים, וכדאיתא בתשובת הרא"ש [גלג י"ח סימן טו]. או כמו שכתב הצ"ח [עמוד לו ד"ה מניח] שמא זילפוה כדי להוריקה מן המים המלוכלכים ומלאוה מים נקיים לרחוץ גופם, עכ"ל. הא לאו הכי, לא חיישינן שמא כיוון להכשיל. וכן כתב צ"כ [סס]: יז יש תמיד במקוה עשרים ואחד סאה. אין כונת המחבר משום ספק דרבנן לקולא, שהרי איהו סוגר לקמן סעיף י"ג דאפילו כולו שחז אנו אלא דרבנן, אלא חיישינן דרבנן, אלא חיישינן דרבנן, ויוליך להכניס לתוכה מים אלא בהמשכה דרך הגג, והלכך כשיש צו כ"א סאה אנו נפסל צמים שאובים, כיון שהמשכו דלקמן סעיף י"ד. וכן הוא בתשובת הרא"ש [סס] להדיא, מציאו צ"כ [עמוד לה ד"ה כתב]. והרב אזיל לשיטתו דלקמן סעיף י"ו דהמשכה אינה מועלת אלא על גבי קרקע, והלכך הכא צג פוסלת המשכה, ולכן הוצרך לטעם ספק דרבנן לקולא, ולכן הוצרך שיהא ידוע שיש שם כ"א סאין תמיד, ודוק:

מדרבנן וספיקא לקולא:

ד י"ב [כב] י"ח מקוה שהוא של הגוי [כג] ומקבל ממנו שבר אין להאמין לגוי עליו י"ב מז אלא אם כן יז יש הגה תמיד (ה) במקוה עשרים ואחד סאה: הגה [כד] פ' דמאחר דרוכו כשר (מ) ספיקו לקולא

מיירי שאין הגוי יכול לשפוק שם אלא דרך גגין, נמצא דהוה שאיבה שהמשיכה וכשר אם יש רוב מים כשרים, דהיינו כ"א סאין, וכדאיתא לקמן סעיף מ"ד, וזה מוצא בתשובת הרא"ש שם שהציב צ"כ. ממילא אין חשש רק צאין שם כ"א סאין כשרים, אבל הטור מיירי דיכול הגוי לשפוק שם צלא המשכה, ואז יש פסול אפילו צמלאה רק חסר סאה אחת, משום הכי אין להאמין לו כלל, שיש חשש שהיא כמלאה אפילו סאה אחת, והטור למד דין שלו מתשובת אביו, ושפיר דק דבדד. וכן יראה הלכה למעשה, ודברים אלו שכתב כאן השו"ע דאין חשש רק צאם אין שם כ"א סאין הס שלא צדקדוק. וגם מו"מ ז' ו' דבש"ט עמוד לה ד"ה כתב] כתב כמו שכתבנו:

הוצרך לטעם ספק דרבנן לקולא, ולכן הוצרך שיהא ידוע שיש שם כ"א סאין תמיד, ודוק:

ערך פ"ח פ' מהרי"ק"ש

פ"ח פ' מהרי"ק"ש [פ"ח פ' מהרי"ק"ש] אלא אם יש לחוש שמא יפסוק לתוכו מים שאובין, אבל אם יש לחוש שמא יפסוק לתוכו מים אלו אם הם כן צו ארבעים סאה ואין לגוי שום הנאה כלל בתליפו אותה, ואם יש לו איהו צ"ה הנאה חיישינן שמא יחליף:

ביאור הגר"א

[ככ] [נעיף דן פוקה כו'. כמו שכתבו בתוספתא [מקואות פ"י הלכה א"ב], ועיין ר"ש [מקואות ח' א' א' אמר רבי יהודה משה במקוה שבין אושא לשפרעם כו', מרחץ שבלנה כו' נעלה כו': [כג] [מקבץ ממונו כו'. דאם לא כן אין לחוש, כיון שאין לו הנאה, כמו שכתבו תוספות בעבודת כוכבים בתוספתא [מקואות פ"ב הלכה א] וכתבו בתוספות דבבא בתרא ס"ו ב' בד"ה מכלל [דיבור ראשון], תדע דקמ"ט סיפא כו', ור"ש [מקואות פ"ק ב' מתניתין [הניח] להוריקה ממים המלוכלכים כו'. ועיין ש"ך [סי' טו]: [כד] [הניח]

באר היטב

(ח) ספיקו. כתב הש"ך [סעיף יז] אין כונת המחבר משום ספק דרבנן לקולא, שהרי איהו סוגר לקמן סעיף י"ג דאפילו כולו שחז אנו אלא דרבנן, אלא מיירי צמקוה נעול שאין יכולין להכניס לתוכה מים אלא בהמשכה דרך הגג, והלכך כיון צו כ"א סאה אנו נפסל צמים שאובים, כיון שהמשכו דלקמן סעיף מ"ד. והרב אזיל לשיטתו דלקמן סעיף י"ו דהמשכה אינה מועלת אלא על גבי קרקע, והלכך הכא צג פוסלת המשכה, ולכן הוצרך לטעם ספק דרבנן לקולא. [סי' ה] דאין להאמין לעובד כוכבים אפילו צמדי דהוא ספיקא דרבנן, כל שכן כאן דיש הנאה לעובד כוכבים, הלכך מה שכתב השו"ע כאן דאין חשש רק צאם אין שם כ"א סאין, הוא שלא צדקדוק. וכן כתב הצ"ח [עמוד לה] דדוקא צנעול

מחצית השקל

(ס"ב מז) אלא אם כן כו'. בנעוץ במפתח. והמפתח ביד ישראל, שאין העכו"ם יכול ליכנס לתוכו. ואי תקשה לך בכהאי גוונא פשיטא דשרי, וגם למה ליה בכהאי גוונא שיש תמיד במקוה כ"א סאה הא ליכא למיחש תמיד, דבס"ק שאחר זה יתבאר דמכל מקום איכא למיחש להמשכה דרך הגג, ע"ש: ומשמע. ר"ל, מסבירא דלא חיישינן: צרהוין גופם. דהיינו לצורך עצמן: (פ"ק יז) [יש כו']. משום ספק דרבנן. וכמו שכתב בהג"ה, דמאחר דרוכו כשר רק המיעוט הוא ספק שאוב, הוה ליה ספיקא דרבנן לקולא: כולו שאוב וכו'. ר"ל, ומאי איריא כשיש תמיד במקוה כ"א סאה, אפילו אין במקוה תמיד כ"א סאה וכל המקוה בספק שאוב אינו רק ספק דרבנן, והוה לן למיול לקולא, אלא ודאי סבירא ליה להרב ב"י דאין זה כאן בגדר ספק, דיש הנאה לעכו"ם אם היא מלאה, דנוטל שכירות על כך, ולא מהימנא ליה כלל אפילו צמלאה היכא שיש חשש שנתסרה. דאמרינן העכו"ם חזר ומלא אותה ע"י שאובין, והא דמכשיר כשיש תמיד במקוה כ"א סאה מיירי במקוה נעול: כד'ס'קן סעיף מ"ד. דמעוטו בהמשכה כשר, מה שאין כן כשאין תמיד במקוה כ"א סאה, דאיכא למיחש לרובה

אוצר מפרשים

יא [שיעור פ"ח פ' מקוה שהיא ש"ה הגוי וכו', מקוה שהוא ברשות הגוי ואין לחוש שיסתפק ממנו לצרכו ואחר כך ימלאנו, במפתח אחד סגי, אף דלית ליה לגוי הנאה מיניה, וכל שכן בתחום אחד, הרב הגדול מהר"ם ח' תביב זיל בעל גט פשוט וכו']

בתשובותיו כתיב יד סימן כ"ד. ועיין מה שכתב הרשב"א בתשובותיו הנדפסות מחזק חלק ג' סימן דר"ך, הביאה מרן בב"י [עמוד לה ד"ה והרשב"א] דרך קצרה, ובתשובת מהרי"ם [חיים] יו"ד סימן ח"י:

המשקין ומי פירות וכו' אין פוסלין מקוה החסר בג' לוגין וגם אין משלימין אותו וכו'. גם זה צ"ל דמקואות (מ"ב) אלו פוסלין ולא מעלין המים פירוש אם הם שאובין ומי כבשים ומי שלקות והתמד עד שלא החמיץ כיצד פוסלין ולא מעלין מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר קורטוב ונפל מהם קורטוב לתוכו לא העלוהו ופסלו בג' לוגין אבל שאר המשקין ומי פירות והאיר והמוריים והתמד משהחמיץ פעמים מעלין ופעמים אין מעלין כיצד מקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת נפל מהם סאה לתוכו לא העלוהו היו בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה כשר והרמב"ם צ"ל

המלכות מקואות (ה"ד) כתב השכר נהדי הנך דפוסלין ולא מעלין קדו. ופירש ר"ם פעמים מעלין דמפרש כשיש בו ארבעים סאה מים כשרים ונתן בו סאה מי פירות ואחר כך נטל ממנו סאה בתערובת מים ומי פירות צימד דברי כל הפאה של מי פירות משלים את המקוה ולא נחסר ממנו כל אחד מארבעים ואחד לפי ששנין בסוף פרק הערל (יבמות פג:) אמרינן דכשר עד רובו. פעמים אין מעלין כדקמני במקוה שיש בו ארבעים סאה חסר אחת וצוה שאר המשקין תלוקין מן המים דאילו מים היו פוסלים ושאר משקין לא פוסלין ולא מעלין כהאי גוונא אבל בפעמים מעלין אין שאר המשקין תלוקין מן המים דמקוה שיש בו ארבעים סאה של מים נתן סאה מים שאובין ונטל סאה כשר ואפילו יותר מרובו מה שאין בו צמי פירות עכ"ל (יט.) וכן דעת הרא"ש בסוף נדה (הל' מקואות סי' א ויה) דהא דאמרינן צהערל עד רובו צמי פירות דוקא הוא אבל צמי שאובין אפילו אלף סאין. אינם פוסלין את המקוה השלם שיש בו ארבעים סאה וכן פירש רש"י בפרק הערל דהא דקאמר ההם עד רובו אמי פירות קאי וכח דדוקא נתן סאה צרישא דמי יביה לגביה בטל ליה והווי להו ארבעים ואחד כולם ראויים וכי שקל חד סאה פשו מ' אבל איפכא לא דמי נטל סאה צרישא חסר ליה וכי הדר מליה הוה ליה מקוה חסר

שלקות ותמד עד שלא החמיץ אבל שאר כל המשקין ומי פירות ומוריים ק"ו ותמד משהחמיץ אין פוסלין מקוה החסר בשלשה לוגין וגם אין משלימין אותו להכשירו שאם היו בו ל"ט סאין ונפל לתוכו סאה אחת מאלו אין משלימין אותו אבל אם יש בו ארבעים סאה ונפל לתוכו סאה אחת מאלו ונטל מתוכו סאה אחרת כשר

כט' ומ"ש אב"ש שאר כ"ה המשקים וכו'. שם צמטנה אבל שאר המשקין וכו' פעמים מעלין פעמים אין מעלין כיצד מקוה שיש בו מ' סאה חסר אחת נפל מהן סאה לתוכו לא העלוהו היה בו מ' סאה נתן סאה ונטל סאה כשרה ואיכא למידק אמאי נקט הכא חסר סאה הלא אפילו לא חסר סאה קורטוב נמי אינו מעלה וי"ל דודאי כך הוא דלאו דוקא חסר סאה אחת דהוא הדין אם לא חסר אלא כל שהוא נמי אין משלימין וכדין מים שאובין דאין מעלין כלל אלא נקט התנא חסר סאה אחת לנאר צמיה שחלוקין שאר משקין מן המים דאילו צמיס שאובין צחסר סאה אחת

ונפל מהן סאה לתוכו פוסלין את המקוה דאפילו ג' לוגין פוסלין כל שכן סאה אחת ובשאר משקים אף סאה אחת לא פוסלין ולא מעלין והכי משמע מדברי רבינו שמשון ומה נראה לי דנקט סאה אחת לאשמועינן דפעמים מעלין כגון כשהיו בו מ' סאה נתן אחת ונטל אחת ועד רובו אצל טפי לא אצל אם עשה כן צמיס שאובין אפילו עד עולם כשר וכן כתבו התוספות (תוס' זמנים כב. ד"ה נתן) וכל הפוסקים על שם רבינו חס דפירש דאומה משנה דנתן סאה ונטל סאה דמפרש רבי יוחנן בפרק הערל (דף פ"ג:) עד רובו אינו אלא צמי פירות אבל מים לא היו פוסלין אומה אפילו כצולו כיון שהמקוה שלם וכחצ הרא"ש בסוף נדה (סי' א) דצו החמירו חכמים צמי פירות טפי כיון דלא חזו לטבילה כלל דמקוה מים כחיד הלבך פסלי צרובא עכ"ל וכחצ צית יוסף על שם הרא"ש הא דתנן ג' לוגין מים ונפל לתוכן קורטוב יין והרי מראיהן כמראה יין שנפל למקוה לא פסלוהו היינו דוקא כשלא שינו מראה המקוה אבל אם שינו מראיו פסלוהו עכ"ל ולא ראיתי כתוב צול זה בהרא"ש דדוקא אצל מקוה חסר דאפילו צמקוה שלם נמי פסול כשהיה למראה יין ותנאר צסמוך:

דמשקין הללו אין משלימין את המקוה: אב"ר הרמב"ם צ"ל מהלכות מקואות (ה"ו) גבי מי פירות כתב פעמים שאלו מעלים את המקוה (כיצד) מקוה שיש בו ארבעים סאה ונפל לתוכו סאה מאחד מאלו וחסר ולקח סאה ממנו הרי המי שנשארו מקוה כשר ובפ"ד (ה"ו) גבי מים שאובין כתב מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות ונתן לתוכו סאה מים שאובין ונטל אחר כך ממנו סאה הרי זה כשר וכן נתן סאה ונטל סאה עד רובו ע"כ. נראה שהוא סובר דהא דאמרינן בפרק הערל עד רובו צמיס שאובין דוקא הוא אבל צמי פירות לא מכשירין אלא צמין סאה אחת ונטל אחת דקתמי מתניחין אצל טפי לא והרא"ש כתב בסוף נדה (סי' א) שדברי הרמב"ם תמוהים שמתחלה (פ"ד ה"ו) כתב כיון שיש בו ארבעים סאה ממלא צתקו וצופך כל היום אף על פי שרבים עליו מים שאובין כשר ולמה יפסל צנותן סאה ונטל סאה ציתר מרובן ואין לומר הא דמכשר צרישא משום דיש צמקוה ארבעים סאה מים כשרים הילכך אינו נפסל צריש מים פסולים אבל צנותן סאה ונטל סאה שלא נשארו צמקוה ארבעים סאה מים כשרים [ד]אי אפשר שלא יטול גם מן הכשרים הילכך אינו כשר אלא עד רובו דהא איהו גופיה כתב (שם) מקוה העליון שיש בו ארבעים סאה מים כשרים והיה ממלא צכלו ונתן לתוכו עד שירצו המים וירדו לתחתון ארבעים סאה הרי התחתון כשר וגם העליון הוא כשר אף על פי שכל אחד מהם רוב מים שאובים ואין צביהם [אלף] ארבעים סאה מים כשרים אלא ודאי היא דנתן סאה ונטל סאה צמי פירות כמו שפירש רבינו חס (ספר הישר הדושים סי' מרע) והחמירו חכמים ק"ו צמי פירות דלא חזו לטבילה כלל דמקוה מים כחיד הלבך פסלי צרובא עכ"ל. ונראה דאפשר לומר שטעמו של הרמב"ם ז"ל דמדינא מישרי שרי צכל גוויי אלא דהיכא דנתן סאה ונטל סאה כי הוה רובו או חציו הכי מיחזי להו לאינשי שניטלו הכשרים ונכנסו תחתם השאובין ויצאו להכשיר צכולם שאובים לגמרי ולפיכך גזרו בו מפני מראית העין אבל צהנך דמקוה העליון ומקוה התחתון כיון דלא ניטלו ציד ליכא למיטש למראית העין וכבר הזכיר חילוק זה הרמב"ן בפרק המוכר את הבית (צ"ב סה. סו"ה נטו): ורבינו ירוחם (נכ"ז ח"ה רכב). כתב כדברי הרא"ש דנתן סאה ונטל סאה צמקוה ארבעים סאה אפילו יותר מרובו וקודם לכן הרבה (רכה ע"ג) גבי מים שאובים גם כן כתב אם נתן סאה ונטל סאה עד רובו פסול מדרכנן מפני מראית העין ואינו מצין צדריו דלם לומר דמדלאורייתא כשר אלא שחכמים פסלוהו לא היו ליה לאקדומי פיסולא לכשרותא ועוד דמינין לו לומר כן. והר"ש צ"ר צמח כתב צמטובה (מ"א סי' יז) יש לחוש לצברי הרא"ש צכתב צספר צעלי הנפש (שער המים עמ' פח) דהיכא דאיכא צמקוה שיעור הכשירו חו לא היינו פוסלים צשאובים מכל מקום אי חסרו מיא אהני פיסולן דה"ל כנתן סאה ונטל סאה דאמרינן בפרק הערל (פג:) דטפי מרובו פסול והארץ צוה שם ואף

דרכי משה

(יט) בברדכי (ע"ב דף של"ב) (הל' מקואות סי' תשמה ג.) פירש ריב"א דמי פירות הוי מדרבנן ולא נראה לר"י דודאי כולו מי פירות פסול מדאורייתא אף על פי שכולו שאוב מדרבנן עכ"ל:

הגהות והערות

ק"ו התוספות יו"ט כאן ד"ה והתמד ציין שמקורו של הרמב"ם הוא בעירובין כט: א"ר יורא אמר שמואל שכר מערבין בו ופוסל את המקוה בשלושת לוגין. והתוספות יר"ד שם אחר שהארץ לבאר מדוע שכר פוסל כתב ד"ל "והנכון בעיני דה"ג שכר מערבין בו ואינו פוסל את המקוה" וכו': ק"ו ציין ביבמות פב: תד"ה נתן, ותוספות ישנים שם המבארים מדוע נתן סאה ונטל סאה במי פירות פסול רק מדרבנן: ק"ו בדפוסם שלוניקי "מי פירות וציר ומוריים":

(ל"ו) אב"ה המקוה הש"ם ב"ו. לשון אצל, אינו מיושג לכלאורה, סב תשע וש"ששים סאין. והוא הדין חסר קורטוב אין דהא ארבעה משום דדין מים הוא עליהם משום הכי אין פוסלין משלמין, אלא דלשמעין דלפילו חסר סאה אין פוסלין: בשלם. ויש לומר דהוי אמירה לדומרא נטו לו דין מים, אצל לא... לקולא, קא משמע זין לן לחומרא זין לקולא. ואס כן שפיר קאמר דנמים שאזיבס עד רוזו דוקא כשר, וכן הביא הב"י [סס] אצל ב"ו, כלומר דומרא הראשונה לחוד יש בו, אצל לא חומרא שניה: (ל"ז) או מוח"ה. פירוש, צמיהה היולא מצית הכד נתחילת טעינת היתים, והוא נכנס צמיהה טעינת קמ"ד ע"ב. והטעם בזין ומוהל זה, שהס גוף הפרי ויש שם ממש:

משלמין אותו להכשירו שאם היה בו סב (מב) תשע וש"ששים סאין ונפל לתוכו סאה אחת מאלו אין משלמין אותה אבל אם יש בו ארבעים סאה ונפל לתוכו סאה אחת מאלו ונמל מתוכן סאה אחרת כשר ו אפילו עשה בן עד (ט"ז) תשעה עשר פעמים סג [טז] אבל כמים שאזיבס

ב"ו. לשון אצל, אינו מיושג לכלאורה, סב תשע וש"ששים סאין. והוא הדין חסר קורטוב אין דהא ארבעה משום דדין מים הוא עליהם משום הכי אין פוסלין משלמין, אלא דלשמעין דלפילו חסר סאה אין פוסלין: בשלם. ויש לומר דהוי אמירה לדומרא נטו לו דין מים, אצל לא... לקולא, קא משמע זין לן לחומרא זין לקולא. ואס כן שפיר קאמר דנמים שאזיבס עד רוזו דוקא כשר, וכן הביא הב"י [סס] אצל ב"ו, כלומר דומרא הראשונה לחוד יש בו, אצל לא חומרא שניה: (ל"ז) או מוח"ה. פירוש, צמיהה היולא מצית הכד נתחילת טעינת היתים, והוא נכנס צמיהה טעינת קמ"ד ע"ב. והטעם בזין ומוהל זה, שהס גוף הפרי ויש שם ממש:

נה. שס: נו. כדעת הרא"ש [הלכות מקואות סימן א יוח] והמקוה צמיהה דף פ"ב ע"ב ד"ה נתון דהא דלמירין שס עד רוזו קאמי אמי פירות דהמירין חמשים צמי פירות דלא מוי לטבילה כלל [ורש"י שם ד"ה נתון]: נו. יאמינו בספק לעיל [א"ת ג:]: נת. שס [מקואות פ"ו משנה ג] וברכי יוסי וכמו שכתבתי לעיל [סס]: נו. שס צמיהה: נו"ט. רב"ד [בעלי הנפש שער המים סימן ב הלכה ז] ושב"א [תורת הים שער המים שער ט]: ס. שס [משנה] והטעם כיון שהיו והמוהל הם מנוף הפרי ממש:

שנפלו [סאה] [ז] לארבעים סאה כשרים ונמל מתוכן סאה [אחרת] [ח] ונפל לתוכן סאה מים [ט] כשרים אפילו עשה בן עד עולם [מג] כשר: כה [ט] מי צבע יש להם דין מים לפסול את המקוה החסר בשלשה לוגין אף על פי שמשונים מראהם מראה המים [ל"ו] אבל המקוה השלם אף על פי שנפלו בו מי צבע ושינו [מד] מראיו סד לא נפסל [ט] וכן אם הדיח בו כלים ונשתנו מראיו [טז] או ששרה בו סמנים או אוכלים ונשתנו מראיו לא נפסל [טז] סד אבל אם נפל לתוכו [מה] יין [ל"ז] או מוחל [ט] המים היוצאים מהותם בתחילת טעינת היתים ויש בהן צחצוחי שמן, רבינו חננאל שבת קמ"ד, ב] ושינו מראיו יין מן הגת ומוהל מצית הכד שלא ממוך כלים, הרא"ז [שס הלכה ז] ושם [ב"י עמוד רסג ד"ה וכתב]:

ערך להם אמהריק"ש

סיף בר כשר אפילו ב"ו. הרמב"ם [מקואות ג, ו] חולק על זה ואינו מכריע כי אם נפלה אחת ואס היו שאזיבס עד רוזו. ואין להכניס הראש זין הממלקות: סיף בה לא נפסל ב"ו. סהצנע ב"ו. סהצנע ב"ו ממש:

ביאור הגר"א

נטל פסול ברובו, אבל ירדו מאליו כשר, ע"ש. אבל פשטא דמתניתין משמע כפירוש הרא"ש וירוש' ותוספות: [ז] [ושפ"ה בה] מי צבע ב"ו. כרבי יוסי [מקואות פ"ו משנה ג], מדפרוך מיניה בפרק קמא דמכות (ג' ב') ובפרק ג' דעירובין [כ"ט ב:]. [סא] אב"ה המקוה ב"ו. שם בדברי רבי יוסי:

באר היטב

(מב) תשע וש"ששים. והוא הדין חסר קורטוב אין משלמין, אלא דלשמעין דלפילו חסר סאה אין פוסלין, ש"ך [ס"ק סג:]. (מג) כשר. ודעת הרמב"ם דנמים שאזיבס עד רוזו דוקא כשר. ואף על פי שהאחרונים הסכימו להכשיר, מכל מקום אין ראו להכניס הראש זין הממלקות, כן כתב הב"י, [ש"ך ס"ק סג:]. (מד) בוראיו. מפני שאין צה מנוף הדבר המטהה את מלאו, וכן מי צבע אין צהס כי אס שריית סממנים, ואין לשינו מלאו שיעור אלא אפילו נשתנו מראיו מלוג אחד פסול, ע"כ הרא"ז, [ש"ך ס"ק סג:]. (מה) יין. אפילו שלא בשאזיבין, כגון שנמשך לתוכו יין מן הגת ומוהל מצית הכד, שלא ממוך כלים, [ש"ך ס"ק סה]. ואפילו לא נשתנה למראה הין, כיון שנשתנה ממראה מים שהיה צמיהה, נפסל, [ש"ך ס"ק סו]. והטעם בזין ומוהל זה שהס גוף הפרי ויש צהס ממש, הרא"ז שם, [ט"ו ס"ק טו:]:

מהא דמי צבע אין פוסלין בשינוי מראה, נראה לתרן, דהתם המים עצמן לא נשתנו כלל, רק המי צבע שנפל לתוכן גרמו לשתנו, וצבעא לית ביה ממשא. אבל נתאכמו על ידי האור, המים של המקוה עצמם נשתנו על ידי האור, וזה ענין מצוי מאד, ע"כ. ולענ"ד הוא חומרא גדולה, ולא שמענו זאת מעולם. ומש"ס דסוטה שם אין הכרח, כי בפשט לשון הגמרא שם מה מים שלא נשתנו אין הכוונה כלל דאם נשתנו הרי הם פסולים, אלא דסתם מים לא נשתנו, דוגמת מה שאמר גם כן במסכת ע"א [נבדוה וזה] ל"ז ע"ב מה מים שלא נשתנו אף אוכל ב"ו, והתם ודאי לאו לענין איסור והיתר קאמר. ודברי התוספות שם אפשר לישבם. וגם אין להביא ראיה מזה מהתוספתא [פיה פ"ט הלכה ה] הביא הר"ש פרק ט' דפרה [משנה ה] והמגן אברהם סימן ק"ס ס"ב ב' מחמת עשן או דבר אחר פסולים, ע"ש, דהתם דוקא במי חטאת איתמר, דהוא חמור יותר דנפסל אפילו מעיין ואפילו נשתנו מחמת מקומם, אבל הכא במקוה הרי אינו נפסל בשינוי מראה אלא אם נפל לתוכו יין כ"ו. והטעם, דכל דבר שאין עושיין ממנו מקוה לכתחלה פוסל את המקוה בשינוי מראה, כדאיתא בשבט דף קמ"ד ע"ב, וכתב הראב"ד [בעלי הנפש שער המים סימן ב הלכה ז] הובא בב"י [עמוד רסה ד"ב] ורבו ראשון [בתוספות יוס טוב פרק ג' משנה ג' דמקואות משום דמתחזי כמקוה של שאר משקים, ומקוה מים כתיב [ויקרא יא, לו], וזה לא שייך בנשתנו על ידי האור, דמי דללקמן סיף כ"ז דאם לא נפל לו דבר ונשתנה מחמת עצמו כשר. ויש לעיין בכל זה:]

מחצית השק"ל

(ס"ק מב) [תשע וש"ששים ב"ו]. אין פוסלין. שאם נפלו לתוכו סאה מי גשמים והשלימהו כשרה: [ס"ק סד] [לא ב"ו]. שאין בה מנוף וכו'. קאי אהדיח בה כלים ונשתנו מראיו: ואין לשינוי מראה. ר"ל, יין או כל מירי

אוצר מפרשים

ל [ש"ך פ"ק סג] שכתב בן כישם הראב"ד וכו'. לא נמצא כן בראב"ד, אבל רשב"ם בבא בתרא ס"ו סוף ע"א [בד"ה ומתמה הגמ' וכו'] ע"ש [עין] בבעלי הנפש להראב"ד שער המים סימן א הלכה ה: [התם סופר מהר"ם]

הגהות והערות

[ג] תוספת דפו"א: [ד] תוספת דפו"א: [ה] כהנה על הש"ך דפ"ה גורס "שאזיבין ונטל מתוכו סאה מים" כספ"ן וכו', ונלמס ושמה [נחס ס"ק קל] הגיה נפל לתוכן "מים שאזיבין" וכו"ה ממנהלות העגל שפ"ו, ונמנהלות אמ"ד מ"ט השמעט למי הך "ונפלו" עד "כשמים". ועיין ש"ת דברי יצ"ח ו"ד סימן ק"ג בלחיות צענין זה: [ו] דפו"א הנפש "מוהל". ורלה הערה ז: [ז] נמנהלות ועיניא של"ד כחז, פירוש המים היוצאים מעקל צית הכד עד שותן קירות צית הכד על היתים המטומים והוא מי צמים ויש צהס צמיהה שמן. ומקויה צענין ערן מהל אף במנהלות אמ"ד תכ"ז שיה הצאר הגולה לצילור המליס שלפניו:

(לו) עד י"ט פעמים. עיין נחל שניארמי דאין לסמוך על זה להקל בספק דאוריית' וגם נדון הסמוך בנתן סאה ונטל סאה אין להקל אף עד רובו וכן היא הסכמת האחרונים. אבל נמעי' לכ"ע נתן סאה ונטל סאה כשר עד עולם ובלגד שידוע לו שהוא עשין ואינו מי חמלית:

(לז) לא נפסל. לפי שאין צו מוגף הדבר המענה את מראיו וכן מי לנע ושינוי מראה הפוסל היינו שהמים נצמנו ממראיתם שהיה להם בתחלה. רש"ד: (לח)

אבל המקוה השלם אינ' שנפלו בו מי צבע ושינוי מראיו (לו) לא נפסל וכן אם ודיח בו כלם ותשתנו מראיו או ששררה בו סמנים גאו אוכלין ותשתנו מראיו לא נפסל (רש"ד ורש"א) אבל אם נפל לתוכו יין או מורה (פי' המים היוולאים סהותים בתחילת עשינת הזמים ויש בהן לפלגותו טמן) ושינוי מראיו מכמות שהיה נפסל כיצד יעשה בו אם הוא חסר ימתין לו עד שירדו גשמים ויתמלא ויחזור מראיו למראת מים ואם יש בו מ' סאה שאינו נפסל עוד בשאיבה ימלא בכתף ויתן לתוכו עד שיהוו מראיו למראה מים:

כ דחה בו מ' סאה ונפל לתוכו יין ותשתנו מראיו של חציו אם אין בו מראה מים מ' סאה הרי זה לא יטבול בו:

כז מקוה שנשתנו מראה מימיו מחמת עצמו ולא נפל בו דבר הרי זה כשר:

כח אין שינוי מראה פוסל לא במי גשמים שנעשו מקוה אבל מעין אינו נפסל בשינוי מראה (רמב"ם ורש"א בשער המים), ולא עוד אלא אפילו המקוה שנפסל אם המשיך איו מי מעין המעין מטרה אותו אפילו לא חזרו למראיהם: (ג' רש"א שם) **כט** (לח)

ירדו דרך המשכה לא מהני כיון לביא מתחלה שיעור מקוה. ונפסק ה"ע יש כאן דבר חמט' דלדעת הרמב"ם והראב"ד וז"פ דמוקי סך ברייתא דיבמות דנתן סאה ונטל סאה במים שאזונים וכו' הוא דכשר עד רובו אבל במ"פ אין לנו רש"י להכשיר אף בדבר טופע וכלישנא דמתניתי' דנתן סאה כשר וכן הרמב"ם כתב במירו' נתן סאה כשר והנ"י עלטו כתב כן בדעת הרמב"ם דהוקא בנתן סאה שהוא דבר מועט כזה מכשיר גם הראב"ד בסוף שער המים כתב אף המשקה שלם ונתן סאה מ"פ טלטרף כפי להדיא דהוקא סאה בארבעים סאה דלא הניע עדיין לכלל מזוג הוא דמכשירין אבל י"ט סאה דבא לכלל מזוג ודאי דפסול לדעת הרמב"ם והראב"ד וא"כ יש לתמום על ה"ע ח"ך הכריע כנגדם באיסור דאורייתא ונפרע שהתום' בזנחיס כתיבו בקושא דהא כתיב במים ולא כמזוג ואע"ג שכתבתי לעיל ס"ק ע' קל"ח יגוב לקואיתם מ"מ לדינא א"א לסמוך על זה ונ"פ: בו אפי' עשה כן עד עולם. זו דעת רש"י וז"פ דבריית' דיבמות איורי במ"פ דוקא אבל הרמב"ם פסק דגם במים אינו כשר אף עד מחלה וברא"ש הקשה עליו מהא דמתן ס' בעליון מ"ס משלא נכתף כפי שירדו למתן מ"ס א"כ א' מהם פסול ממ"כ וי"ל דהרמב"ם לא מוקי לה שיש מ"ס מלומלמת אף שיש בעליון הדגה יותר ממ"ס כגון מ"א סאה ובשירדו למתן מ"ס יש בכל אחר רוב שיש כשרים ולק"מ. וגם להראב"ד ל"ל כן דהא פסק שבעיני' שלעולם יהא במקום רוב כשרים וקשה לעלמו אטענה' זו כמו שהקשה הרא"ש ומירץ דהמים מתחלקים גאון ומירון זו אינו כחור כענינו כמגואר שם בדבב"כ וע"כ פריך לח"ך כמו שכתבתי ולפיכך מ"ס הנ"י דעטפו של הרמב"ם ששום מלחית עין נחנס כתב כן ח"ל דהרמב"ם סבר כסדראב"ד דבעיני' שישאר במקום רוב השיעור ואין: בניסוס בעיקר הדק אף דלהראב"ד פסול מה"ת אבל להרמב"ם אינו אף מורכבין. ולדינא במקום של מי גשמים שרגיל הדבר שהמים מתחכשים ומתחשדי' ולריך לסוסף עליהם מ"ש יום ויום לכל יחסר ספזו וקוה כזה פסול לדעת הרמב"ם והראב"ד. ואו לא הי' לנגדנו אף שעתה הרמב"ם לחוד הי' אפשר להקל דהא למ"ש כנ"י דעטעם הוא ששם מ"פ חיה שייך אף נתן סאה ונטל אחרת כנגדו אבל סיכא דלא נטל כלום אף שהים ממינחיס סאיהם

עשה כן עד עולם (שפג) כשר:

ביאורים

חלקת בנימין

הזמן בין הנתינה והנטילה ובין אם אדם אחד עשה או שנים. שו"ר באג"מ סימן קי"ט שמצדד דלא פסלינן אלא בנותן ונוטל תיכף כגון שרוצה להחליף את המים אבל אם נתן היום ונוטל

המים בידיים רק שנבלעו בקרקע המקוה (ומ"מ עדיין נשארו מ' סאה מים כשרים) ונותן מים שאובים להשלים כנגד המים שנבלעו דשרי (אפילו אם אין רוב מן הכשרים) דבכה"ג ליכא למיחש שיהא נראה כנוטל הכשרים (אלף רפד) ולפ"ז אם פותח ברזא בשולי המקוה כדי שיצא מן המים ג"כ לא חשיב שנוטל

המים בידיים דפתיחת ברזא היא רק הסרת מניעה ולא הוי מעשה של נטילת המים ואין בו משום מראית העין (אלף רפה) ועוד אפשר לומר דאפילו אם נטילת מים הכשרים היתה בידיים רק נתינת מים השאובים תחתיהם לא היתה בידיים רק באו שם השאובין מאליהם נמי אינם פוסלים דבעינן דוקא שישלוט יד האדם בין בנתינה בין בנטילה (אלף רפו) ולפ"ז אם שפיכת המים לתוך המקוה היא ע"י פתיחת ברזא ג"כ שרי דלא חשיב מעשה בידיים וכנ"ל לענין נטילת המים מן המקוה (אלף רפו) מיהו אם שופך המים רחוק מהמקוה ובאים ע"י צנור אל המקוה לא חשיב בכך שאינו עושה מעשה בידיים דאף בכה"ג נראה דיש לחוש למראית עין מיהו דעת (אלף רפת) כמה פוסקים דאף באופנים אלו פסול (אלף רפט) דגם בהם יש לחוש למראית עין דנראה כניטלו הכשרים ולא השאובים ויבאו להתיר אף במקוה שכולה שאובין ולא דמי לההיא דשתי מקואות שהעליונה יש בה מ' סאה מים כשרים שיכול לשפוך מ' סאה שאובים לתוכה כדי שירדו מן העליונה לתחתונה וכנ"ל שם (אלף רג) דשאני התם דלא נחו השאובים תחילה ואח"כ יצאו מים מן המקוה רק ע"י שפיכת השאובין לעליונה גופא הוא שיצאו המים ממנה ובכה"ג ליכא חשש מראית עין דאין נראה כהוציא את הכשרים רק כאילו השאובין היורדים לתוך המקוה הם עצמם יוצאים ממנה (אלף רלא) ועוד דהתם אין נותן השאובין לתוך מקוה התחתונה רק לעליונה וממנה עוברים לתחתונה ואין ניכר שימוש שאובין למקוה התחתונה (שבה טובלין) ובכה"ג לא גזרו חכמים משא"כ כשנותן השאובין לתוך המקוה ונחו שם תחילה ואח"כ יצאו מים ממנה בין אם יצאו ע"י נטילה בין אם יצאו ע"י בליעה בקרקע המקוה פסול (אלף רנב) וכן נראה לדינא דיש להחמיר בזה מיהו כגון ההיא דשתי מקואות דלא נחו השאובים תחילה (אלף רנג) נראה דיש להקל אע"פ שנתרבו השאובין על הכשרים, והיינו מצד הדין אבל לפנינו בס"ק שפ"ג יבואר מנהגים השונים באופן מבנה המקואות. ולענין אם שייך הך גזירה דנתן ונטל גבי חיבור של מקוה כשרה למקוה דשאובין ואח"כ הופסק החיבור עיין בביאורים סעיף נ"ב ד"ה ולאחר. (אלף רנד) יש שכתבו דאם השאובים באו אל המקוה בדרך המשכה על גבי (אלף רנה) דבר שאינו מקבל תומאה יש להקל בדין נתן ונטל ולא נשאר רוב מים כשרים דאע"ג דקיי"ל בסעיף מ"ד דלא שרינן שאובין בהמשכה אלא היכא דאיכא רוב מים כשרים וכאן הרי נחסר מרוב שיעור מקוה אפ"ה שרי (אלף רנו) דבכה"ג לא חיישינן למראית עין (אלף רנז) ויש מן הפוסקים שדעתם דאין לחלק בזה אלא אף בדרך המשכה יש להחמיר (ועיין בביאורים): (שפג) כשר. ולעיל כתבנו שיטות הפוסקים בענין נתן ונטל סאה ונטל סאה

ציונים

(אלף רפד) שמלה וכן מבואר בחת"ס שנביא לקמן אות אלף רפ"ו: (אלף רפה) חת"ס שם ושם (והעמיקו גם בשמלה): (אלף רפו) חת"ס שם ד"ה ומאי: (אלף רפו) אג"מ סימן קי"ט ד"ה ומה: (אלף רפת) הכי מוכח בהד"א צבעה"נ סימן א' סוף דין ה' וכן העמיק בחת"ס והוצא צ"י וכן משמע דעת הש"ך שהזכיר גם הראש"ד והתשנ"ך וכן נקט בחו"א בס"ק הנ"ל והלאה וכן פסק בגידו"ט: (אלף רפט) כן ביאר בחו"א שם סק"צ וג', וכ"ש לפי אידך טעמא דהא דנתן ונטל פסול מעיקר הדין וכנ"ל ס"ק שע"ז וזהו טעמו של הגידו"ט וכ"כ באג"מ סימן קי"ט ד"ה ומה ע"ש: (אלף רג) חו"א שם. ולפי טעם זה אם פתח ברזא בשולי המקוה צנת ששופך השאובין לתוכה לכאורה שרי דדמי להיא דצ' מקואות מיהו לפי מה שנביא עוד בפנים חיקף מהחזו"א צמכתא פסול וכ"ש לאידך טעמא הנ"ל צמח"ך: (אלף רלא) חו"א חלק יו"ד סימן קכ"ד צמכתא א' סק"ד וכן מבואר שם צמח"ך: (אלף רנב) וכמו שפסקו בגידו"ט וחזו"א ופ"ק בחת"ס שמל"ד להקל בזה יעו"ש דהוא נלחץ עוד כמה טעמים (וע"ע צמח"ד צד"ה הארכתי וכו' שאף אחר כל הטעמים מ"מ ראוי להחמיר) וכן בשמלה נראה דעתו דאין לסמוך ע"ז ע"ש: (אלף רנג) וכמ"כ בחו"א שם ושם וכן מוכח בחת"ס (וכמ"כ בחו"א) וד"ה סעיף כ"א וכ"נ בשמלה ובטהר"י דין קי"א ודלא כדמוכח בגידו"ט דיש להחמיר אף בזה (משום דהכי נראה דעת הראש"ד צבעה"נ סימן ג' הלכה ו' מיהו יע' בחו"א שם מש"כ לנאר דלדינא אין לחוש לשיטה זו וכמו שנביא ממנו לקמן בפנים) וכ"כ במהרש"ג סימן ס"צ לחוש לכחילה: (אלף רנד) ישועות יעקב צמח"ך צמח"ך (שנדפסה סוף הל' מקואות) ואג"מ שם וכ"כ בגידו"ט צמח"ך כאן ובס"ק ל"ה לפי שיטת הרמב"ם דטעם הפסול משום מ"ע [אבל לדעת הראש"ד דהוא מדינא כתב דלא מהני ודלקמן אות אלף רנ"ז] וכן נוטה במהרש"ס ח"א סימן מ"ד וקל"ד וז"ל יתכן ח"כ ס"ס כ"ז: (אלף רנה) אג"מ ודלקמן סעיף מ"ו, מיהו כתב עוד דא"ל להחמיר שיהיה ע"ג דבר הראוי לנטל (וכמ"כ הרמ"א לקמן שם) דכאן צל"ה אינו אלא חומרא לפסול צנתן ונטל: (אלף רנו) כ"כ בגידו"ט שם, ובאג"מ כתב דגם לאידך טעמא דהוא מעיקר הדין (וכדנקט שם צמח"ך הראש"ד וכנ"ל אות אלף רס"ד) נמי יש להכשיר ע"ש וע"ע בספר אמרי משה סימן א' אות נ"ו ונ"ח: (אלף רנז) גידו"ט ע"פ הראש"ד צבעה"נ דמוכח דפוסל [עיין היטב בדבריו ס"א הלכה ה' צמח"ך שהקשה מההיא דפ"ד מ"ד] וכ"כ

הלכת בנימין

ביאורים

לאחר זמן ליחכשר ובטעם הדבר כתב קצת באופן אחר ממה שכתבנו דהוא מפני שכבר הוכשרה המקוה שיצא עליה שם מים כשרים ככל מי המקוה ובמה יטעו לפוסלם לאחר זמן עכ"ד ולפי"ז אין הדבר תלוי במאי דנקטינן דמי שראה הנתינה לא יראה הנטילה אלא אפילו אם יראה הכל מ"מ מדהוכשרה בינתיים ידע דנתכשרו המים מטעם זריעה ולא דיינינן להו כמים פסולים ומ"מ נראה מדבריו דלא ברירא ליה להתיר בזה למעשה וע"ע במהרש"ם ח"ו ס"ס ק' שהביא מהגאון מהרש"ק דלא אסרינן בנתן ונטל עד רובו אלא ביום אחד אבל אם עבר איזה זמן בין הנתינה והנטילה יש להקל עכ"ד. כתב בשו"ת אג"מ סימן ק"י דמי מקוה כשירה שיוצאים ממנה לתוך מכשיר סינון מים (פילטר) וחוזרים אל המקוה הרי הם פסולים מדין נתן סאה ונטל סאה לפי שיטת הרמב"ם דיש לתפוס דהמסנן גופיה פוסל את המים הבאים בתוכו משום שאובין וממילא כאשר חוזרים לתוך המקוה שיש בה מ' סאה מים כשרים אינם מתכשרים אלא עד רובו אבל ביותר מזה פסול וממילא אחרי איזה זמן נפסלה הך מקוה עכ"ד ונראה בביאור דבריו דלא דמי למה שכתבנו בפנים בההיא דב' מקואות שאם השאובין נכנסים למקוה העליונה ויורדים להתחתונה דלא חשיב נתן ונטל דשאני התם דליכא מראית עינן דבשעה שנכנסים להתחתונה כבר נתכשרו משא"כ בעניננו דליכא למימר הכי וגם לא שייך כ"כ לומר דנראה כאילו השאובין עצמם הנכנסים הם שם שיוצאים וכמש"כ בפנים הך סברא דשאני הכא שכל המים הם חוזרים חלילה בתוך המסנן ושפיר נראה שנתערב בכאן השאובין, ואפילו לסכרת החת"ס והשמלה דאם השאובין יוצאים או נכנסים בדרך ממילא ליכא מראית עינן ומש"ה בפתיחת ברזא יש מקום להתיר הנה נראה דכאן שהמים יוצאים וחוזרים ע"י מכונה גרע טפי ולא חשיב כממילא וכהסרת מניעה בעלמא, וכ"כ לדינא גם בשו"ת מנחת יצחק ח"ו סימן צ"ב דבודאי נעשים המים שאובין ע"י מסנן ובח"ו סימן ע"ח וע"ט הוסיף דאפילו אם המים שנסתננו עוברים דרך בור הזריעה בחזרתם לבור הטבילה יש לחוש דאינם מתטהרים מפני שאז הם זוחלין ואין להקל שזוחלין יטהרו את השאובין [וכמו שכתבנו בס"ק

(ברוב מקוה) במים שאובים ושיש להחמיר בזה לכתחילה ולמעשה יש מנהגים שונים בעשיית המקואות כיצד למנוע חשש זה ונזכיר אותם בקיצור, הנה בור הטבילה כמעט א"א להיות מלא מי גשמים מפני שתמיד צריכים להחליף המים משום נקיות (אלף רמז) ומי העיר דינם כשאובין ויש בזה שני אופנים להכשיר את המים שבבור הטבילה האחד הוא בבור השקה שיש בו מ' סאה מי גשמים ואחר שימלאו בור הטבילה במי העיר יפתחו נקב בינו לבור השקה ויוכשרו המים ואופן השני הוא שיעשו בור זריעה שדרך בו יבאו מי העיר לבור הטבילה [ונקרא בור זריעה על שם יסוד דין טהרת המים הבאים דרך שם שהוא מתורת זריעה וכנ"ל ריש ס"ק שע"ז] (אלף רמז) ומצד הדין כשר בין בדרך זה ובין בדרך זה אבל (אלף ט) הרבה נוהגים לעשות בור השקה וגם בור זריעה כי לכל אחד יש מעלה וגם חסרון שבור זריעה אע"פ (אלף טא) שיוצאים על ידו את שיטת הרמב"ם שפוסל בנתן סאה ונטל סאה גבי שאובין והיינו משום דבכה"ג הוי כשתי מקואות דלא נחו השאובין בדרך ירידתם למקוה השניה ולית ביה משום מראית עינן וכנ"ל ס"ק שפ"ב מיהו לדעת (אלף טז) קצת הפוסקים אף בכה"ג יש לחוש לפסול דנתן ונטל (אלף טג) ולפיכך עושים גם בור השקה ואותו בור הרי נשארים בו המי גשמים תמיד (שאינן ממשיכים מי העיר דרך שם) והם מטהרים את המים שבבור הטבילה (אלף טז) ועוד יתרון בבור השקה דאילו בבור זריעה צריכים לזוהר שיהיה בור הטבילה נגוב מכל רטיבות לפני שממלאים אותו מבור הזריעה דאם לא כן יש לחוש שנפסל משום ג' לוגין שאובין שבאו לשם קודם מ' סאה מים הכשרים הנופלים בו מבור הזריעה אבל בבור השקה הרי בלא"ה כל המים שבבור הטבילה הם שאובין רק שנכשרו ע"י השקתן למי הגשמים שבבור השקה [אלף טז] וכן א"צ לזוהר שלא להכניס מים חמים לבור הטבילה טרם הובאו שם מ' סאה מים הכשרים, ומטעם הנ"ל דבלא"ה הוכשר הכל ע"י ההשקה [אלף טז] ומ"מ יש מעלה גם בור זריעה שהרי א"א להניח הנקב לבור השקה פתוח תדיר (אלף טז) דא"כ

צינונים

זהדיא במשנ"ן ח"ג סימן י"ב והעתיקו גם בצרכ"י סעיף מ"ד לכתחילה יש להחמיר אף בהמשכה [וכן מוכח במשנ"ן גם באידך משוזה במ"א סימן י"ז (דהא מיירי בהמשכה ע"ט) דמינה מייתי הכ"י בעניננו] וכן מוכח במשנ"ן לדינא [שלא המיר אלא בצירוף שמשמטין במשנ"ן ע"ט]: (אלף רמז) כן תפסו כל הפוסקים בפשיטות לדינא [וכמבואר בחו"א ושאר הפוסקים שנביאו לפנינו ועיין במנ"י ח"א סימן קמ"ו שהאריך בזה ומסיק הכי לדינא דאין להקל וכ"כ עוד במ"ה סימן פ"ד דפשוט שפסול וכ"כ באג"מ ח"ג סימן ס"ג ושנצט הלוי ח"ב סימן ק"ג וע"ע בספר מועדים וזמנים ח"ד ר"ס ש"ג בהגה מה שצ"ל בפסול מי העיר]: (אלף רמז) אג"מ ח"א סימן ק"י וס"ס ק"י וס"ס סימן פ"ט ד"ה ויש: (אלף ט) וכ"כ באג"מ שכן ראוי לנשות וכן הוא במנ"י ח"א סימן קמ"ו וח"ב סימן כ"ג ועוד כמה מקומות וכבר כתב כן גם במהרש"ג סימן ס"ב וס"ה וכן היו נוהגים ביצושים בקהילות האשכנזים [וכמו שהביא בספר פתחי מקואות ריש פ"א ע"ט]: (אלף טא) פוסקים הנ"ל נסמון וכן הוא בחו"א לקוטים סימן ג': (אלף טז) וכן"ל אות אלף רמז: (אלף טג) מהרש"ג ואג"מ ומנ"י ח"א שס: (אלף טז) מנ"י ח"ה ר"ס ל' ועוד פוסקים: (אלף טז) פשוט: (אלף טז) אג"מ ומנ"י ח"א וז' הנ"ל וכן מבואר במש"כ סימן ח"א שס אות ג' וח"ו סימן ע"ט: (אלף טז) פשוט וכ"כ בחו"א שס סק"ד [וע"ע בדבריו חלק יו"ד שס במכתב השני] ומנ"י ח"א שס אות ו':

